

Tema meseca oktobra: **Spoznajmo ZADRUGO**

Zadruga je zelo razširjena oblika sodobnega podjetja, v katerega se člani združujejo prostovoljno in z namenom, da bodo skupaj uspešnejši pri določenem poslu.

Člani so lastniki zadružnega podjetja, ga upravljajo in z njim enakopravno poslovno sodelujejo, iz zadruga lahko svobodno izstopijo. Delovanje zadrug v Sloveniji ureja Zakon o zadrugah (Uradni list RS, ŠT. 97/09). Ker zadruga omogočajo pravičen in pošten poslovni model, ki vključuje tudi socialne in okoljske vrednote, se odpirajo številne pobude za ustanavljanje zadrug ne le na primarno kmetijskem, temveč tudi stanovanjskem, bančnem, trgovinskem, šolskem, zdravstvenem in drugih področjih. Zakon o socialnem podjetništvu pa omogoča ustanavljanje zadrug tudi na področju socialnega varstva starejših otrok ter odpira možnost zaposlitve množice zdaj brezposelnih ljudi.

Mnoge države spodbujajo delovanje zadrug in spodbude zadrugam predvidevajo celo v svoji ustavi, na primer (Grčija, Madžarska, Malta, Italija, Portugalska in Španija).

»Mednarodno zadružno zavezništvo (Internacional Cooperative Alliance, ICA) je mednarodna nevladna organizacija, ki združuje več kot 240 članov (zadrug) iz več kot 100 držav in je prepoznana kot vodilna avtoriteta opredelitve in vrednosti zadružništva. ICA opredeljuje, da je »zadruga samostojna organizacija ljudi, ki se prostovoljno združujejo z namenom zadovoljevanja skupnih ekonomskih, družbenih in kulturnih potreb skozi demokratično vodeno podjetje v vzajemni lasti«. ¹

Zgodovina zadružništva

Skupina posameznikov, ki so se po celem svetu in skozi celotno zgodovino združevale z namenom skupnega dela in zasledovanja skupnih ciljev. Dokaze o sodelovanju oziroma skupinskem nastopanju najdemo že pri naših prazgodovinskih prednikih, ki so spoznali prednosti lova, nabiranja življenja v skupini pred samostojnim nastopom. Oblike sodelovanja posameznikov so lahko zelo različne.

Zadruga je posebna oblika poslovnega modela, ki je po svojem nastanku precej mlajša od zgoraj omenjenega prazgodovinskega sodelovanja. Prve zadruga, morda jim lahko rečemo celo »prazadruga«, so se začele pojavljati v Evropi ter Severni Ameriki v 18. stoletju in 19. stoletju. Pred industrijsko revolucijo zanje ni bilo potrebe, večina gospodinjstev oziroma kmetij je bilo samooskrbnih, menjave je bilo zelo malo. Z industrijsko revolucijo pa se oblikujejo novi sloji ljudi, socialna mreža se razkroji in pojavi se nova potreba po sodelovanju. Prva sodelovanja so tako družbe vzajemne pomoči ter delavski sindikati, zmetki, zadrug pa zrastejo na teh temeljih, ko kmetje organizirajo zadružne mline.

Kot prvo pravo zadruga običajno štejemo Rochdalesko družbo enakopravnih pionirjev (Rochdale Society of Equitable Pioneers), ki jo je ustanovilo 28 ustanoviteljev, večinoma tkalcev iz angleškega mesta Rochdale, z namenom ustanovitve trgovine, ki bi prodajala dobrine, ki si jih delavci drugače ne bi mogli privoščiti. ²

¹ http://www.spodezelja.si/index.php?option=com_content&view=article&id=739:kaj-je-zadruga&catid=112:o-zadrunitvu&Itemid=621

² www.delavska-participacija.com/priloge/2191-1.docx

DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

www.dpae.si
info@dpae.si

Rochdaleski principi (prostovoljnost, nediskriminatornost, motivacija in nagrade, demokratičnost odločanja, samostojnost in neodvisnost, informiranost in izobraževanje, sodelovanje med zadrugami ter odgovornost do družbe), ki jih je ta prva zadruga oblikovala, so še dandanes v srčkanu združništva.³

Slika 1: Glasilo Zadruga iz leta 1907⁴

Po slovenskem Zakonu o zadrugah lahko zadrugo ustanovijo najmanj trije ustanovitelji, ki so fizične ali pravne osebe. Kmetje, ki v času krize iščejo možnosti sodelovanja in boljše ponudbe svojih izdelkov na trgu, pa morda razmišljajo o tem, da bi postali člani zadruge in si na ta način zagotovili odkup in promocijo izdelkov ter zanesljivo plačilo. Podlaga za sprejem v članstvo zadrugo je datirana pisna pristopna izjava, iz katere izhaja, da podpisnik soglaša s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih določajo zadrugna pravila.

Akt o ustanovitvi vsebuje:

- ✓ imena in naslove oziroma sedeže ustanoviteljev,
- ✓ sklep o sprejemu zadrugnih del,
- ✓ sklep o izvolitvi organov zadruge, ki jih mora zadruga izvoliti v skladu z zakonom in s svojimi pravili,
- ✓ datum in kraj ustanovnega občnega zбора,
- ✓ podpise vseh ustanoviteljev.

Obvezni sestavni del akta o ustanovitvi zadruge so zadrugna pravila.

Zadrugna pravila morajo urejati zlasti:

- ✓ ime in sedež zadruge,
- ✓ dejavnost,
- ✓ morebitne posebne pogoje za izstop iz zadruge,
- ✓ razloge, zaradi katerih je lahko član izključen iz zadruge,
- ✓ delež, ki ga mora vpisati vsak član (obvezno delež), število obveznih deležev, če morajo vpisati več kot en obvezni delež, ali pa podlago za določitev višine obveznega deleža ali števila obveznih deležev, če morajo posamezni člani vpisati obvezni delež v različne višine oziroma različno število obveznih deležev,⁵

³ www.delavska-participacija.com/priloge/2191-1.docx

⁴ http://konopko.si/files/file/Zadrugimo_kratka%20predstavitev%20zgodovine%20zadrugnistva%20na%20Slovenskem_CAAP%202014.pdf

⁵ <http://evem.gov.si/info/zacenjaj/zelim-ustanoviti-podjetje/poslovne-oblike-podjetij/zadruga/>

DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

www.dpae.si
info@dpae.si

- ✓ rok in način vplačila za najmanj eno polovico obveznega deleža,
- ✓ druge obveznosti članov, zlasti glede sodelovanja z zadrugo, oziroma pogoje, pod katerimi se lahko takšne obveznosti uvedejo oziroma povečajo,
- ✓ odgovornost članov za obveznosti zadruge,
- ✓ druge obveznosti članov, zlasti glede sodelovanja z zadrugo, oziroma pogoje, pod katerimi se lahko takšne obveznosti uvedejo oziroma povečajo,
- ✓ odgovornost članov za obveznosti zadruge,
- ✓ podlago za razporeditev presežka ter za poravnavo morebitnih izgub pri poslovanju,
- ✓ sklic in odločanje občnega zbora, če je občni zbor sestavljen iz predstavnikov, pa tudi izvolitev, odpoklic in dobo, za katero so izvoljeni predstavniki,
- ✓ delovno področje, izvolitev, odpoklic in mandatno dobo predsednika in drugih organov zadruge,
- ✓ zastopanje in predstavljanje zadruge,
- ✓ obveščanje članov o sklepih občnega zbora in poslovno tajnost zadruge,
- ✓ način delitve premoženja, ki preostane po poplačilu upnikov in vračilu deležev v likvidacijskem ali stečajnem postopku, oziroma namen tega premoženja, če se ne razdeli med člane.

Z vpisom akta o ustanovitvi v sodni register pridobi zadruga pravno in poslovno sposobnost.

Registracija

Vloga za registracijo oziroma vpis zadruge v sodni register se izvede pri okrožnem sodišču, na območju katerega ima zadruga sedež.

Vloga mora vsebovati:

- ✓ 3 izvode vloge za vpis v sodni register na obrazcu UST,
- ✓ izvirnik akta o ustanovitvi zadruge, na katerem so overjeni podpisi vseh ustanoviteljev, in zadržna pravila, ki so sestavni del tega akta,
- ✓ sklep o imenovanju prvih članov organov zadruge.⁶

Zadruga ima občni zbor in predsednika zadruge ter nadzorni odbor ali najmanj enega preglednika.

Zadruga, ki ima deset oziroma več članov, ima tudi upravni odbor.

Zadruga, ki trguje z vrednostnimi papirji na organiziranem trgu, mora imeti nadzorni odbor in revizijsko komisijo.

Če zadržna pravila tako, določajo, ima zadruga lahko tudi direktorja in druge organe.⁷

⁶ <http://evem.gov.si/info/zacenjam/zelim-ustanoviti-podjetje/poslovne-oblike-podjetij/zadruga/>

⁷ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2>

DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

www.dpae.siinfo@dpae.si

Evropska zadruga

Evropska zadruga je oblika zadruga, ki jo lahko ustanovi pet članov – fizičnih oseb ali družb s prebivališčem v vsaj dveh državah članicah EU. Ohranja uveljavljeno demokratično načelo zadrug – en član, en glas, poleg članov uporabnikov, ki v njej uresničujejo gospodarske koristi na temelju sodelovanja z zadrugo, pa omogoča včlanitev tudi osebam, ki so pripravljene vlagati sredstva v zadrugo zaradi udeležbe pri dobičku, vendar omejuje njihov vpliv. Pogoj za registracijo evropske zadruga je tudi ustrezna ureditev udeležbe zaposlenih pri upravljanju. Osnovni kapital za ustanovitev evropske zadruga ne sme biti manjši od 30.000,00 EUR.⁸

Zadruga v Sloveniji

Po zadnjih dostopnih podatkih Agencije republike Slovenije za javnoupjavne evidence in storitve (AJPES) je bilo v Sloveniji na dan 30. september 2015 registriranih 385 zadruga, letna poročila je za leto 2014 oddalo 332 zadruga. Med registriranimi zadrugami so najštevilčnejše zadruga z dejavnostjo trgovina in vzdrževanje oziroma popravila motornih koles. Na drugem mestu po številu so zadruga z dejavnostjo kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo, ki jih je skupaj 87, sledijo zadruga s področja poslovanja z nepremičninami.

Tabela 1: Registrirane zadruga v Republiki Sloveniji na dan 30. september 2015⁹

DEJAVNOST	ZADRUGA
Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	87
Rudarstvo	1
Predelovalne dejavnosti	33
Oskrba z električno energijo, plinom in paro	2
Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki; saniranje okolje	14
Gradbeništvo	16
Trgovina: vzdrževanje in popravila motornih vozil	109
Promet in skladiščenje	5
Gostinstvo	5
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	7
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	2
Poslovanje z nepremičninami	39
Strokovne, znanstven in tehnične dejavnosti	33
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	7
Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost in obvezne socialne varnosti	4
Izobraževanje	2
Zdravstvo in socialno varstvo	6
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	5
Druge dejavnosti	8
Skupaj	385

⁸ <http://evem.gov.si/info/zacenjam/zelim-ustanoviti-podjetje/poslovne-oblike-podjetij/zadruga/>

⁹ http://www.zadruzna-zveza.si/index.php?option=com_content&task=view&id=14

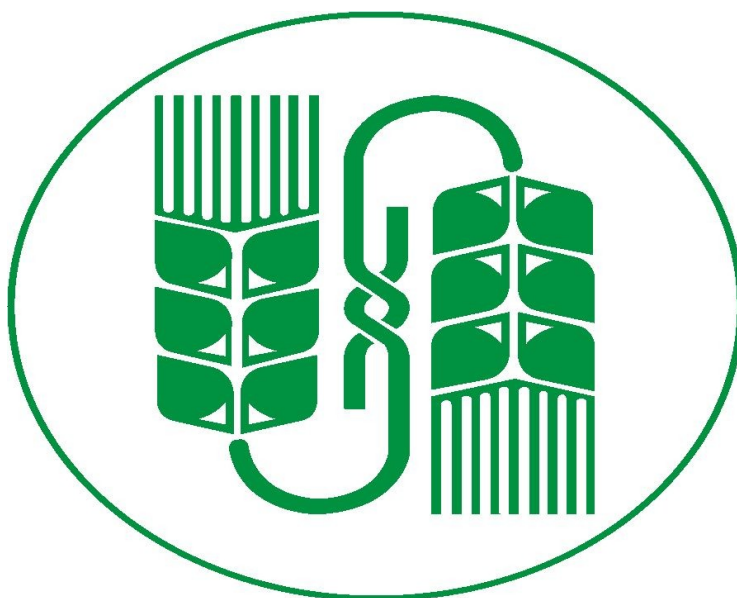

DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

www.dpae.siinfo@dpae.siTabela 1: Število zadrug, zaposlenih in članov v zadrugah, članicah ZKS po posameznih regijah za leto 2014¹⁰

REGIJA	ŠTEVILO ZADRUG	ŠTEVILO ZAPOSLENIH	ŠTEVILO ČLANOV
LJUBLJANSKA REGIJA	9	170	724
KAMNIŠKO ZASAVSKA REGIJA	6	171	1.482
ŠTAJERSKA REGIJA	8	159	759
PTUJSKO ORMOŠKA REGIJA	3	140	1.938
KOROŠKA REGIJA	1	138	1.007
CELJSKA REGIJA	8	226	1.125
SAVINSKO ŠALEŠKA REGIJA	1	61	310
GORENJSKA REGIJA	8	287	2.115
SEVERNO PRIMORSKA REGIJA	4	252	1.374
NOTRANJSKA REGIJA	2	12	122
JUŽNO PRIMORSKA REGIJA	2	142	375
POSAVSKA REGIJA	6	177	702
DOLENJSKO BELOKRANJSKA REGIJA	3	592	1.150
PREKMURSKO PRLEŠKA REGIJA	4	88	532
SKUPAJ	65	2.615	13.715

Slika 3: Logotip Zadružne zveze Slovenije¹¹

¹⁰ http://www.zadruzna-zveza.si/index.php?option=com_content&task=view&id=14

¹¹ <http://www.dkts.si/lzvedene%20prireditve/Srecanja/11%20srecanje/11%20sponzoriji.htm>

DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

www.dpae.si

info@dpae.si

V zadružno zvezo Slovenije je na območju prekmursko-prleške regije vključene 4 zadruge in sicer:

SPLOŠNO KMETIJSKA ZADRUGA ČRENŠOVCI z.o.o.

Prekmurske čete 23

9232 Črenšovci

KMETIJSKA ZADRUGA RADGONA z.o.o.

Partizanska cesta 23

9250 Gornja Radgona

ZADRUGA ZA VZREJO ŽREBET LJUTOMER z.b.o.

Slovenskega tabora 13 a

9240 Ljutomer

SPLOŠNA KMETIJSKA ZADRUGA LJUTOMER KRIŽEVCI z.o.o.

Ul. Rada Pušenjaka 8

9240 Ljutomer¹²

KMETIJSKA ZADRUGA RADGONA z.o.o.

Slika 2: Logotip kmetijske zadruge Radgonez.o.o.

Kmetijska zadruga Radgona je bila ustanovljena leta 1948 na skupščini z omejenim jamstvom v Gornji Radgoni. Zadruga z vmesnimi združenji obstaja še danes in posluje z 14 poslovalnicami v Pomurju (Fokovci, Prosenjakovci, Gederovci, Bogojina, Pertoča, Martjanci), Prlekiji (Apače, Stogovci, Spodnji Ivanjci, Spodnja Ščavnica, Sveti Jurij ob Ščavnici, Gornja Radgona, Radenci in Mura-Vita).

Med osnovne dejavnosti Kmetijske zadruge Radgona, z.o.o. spada odkup MGP, goveda, telet, pujskov, prašičev, mleka, vseh vrst poljščin ter grozdja.¹³

¹² http://www.zadruzna-zveza.si/index.php?option=com_content&task=view&id=14

¹³ <http://www.kz-radgona.si/>

DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

www.dpae.si

info@dpae.si

Odkup izvajajo od vseh članov in nečlanov zadruga, ki z zadrugo sodelujejo. Za vse pogodbeno sodelujoče rejce organizirajo vhlavljanje pujskov in telet na finančni obračun.

Za izvedbo odkupa v EU koristimo zbirni center v Spodnji Ščavnici in vršimo tudi uslugo za druge zadruga.

Poleg glavne dejavnosti zadruga še prodaja fitofarmacevtska sredstva in gnojila za kmetijstvo in vrtničkarje, prodaja sadnega drevja in jagodičja. Zadruga je prav tako dobro založena s kmetijskim reprodukcijskim materialom, vodovodnim materialom, elektro-materialom, gradbenim materialom in zelo pestrim izborom blaga za široko potrošnjo in gospodinjstvo.

V vsaki prodajalni je en dan v tednu prisoten svetovalec za prodajo fitofarmacevtskih sredstev, ki vam pomaga strokovno svetovati.¹⁴

Mojca Klemenčič, dipl. inž. agr. ekon.

---

¹⁴ <http://www.kz-radgona.si/>